

Centrum för kommunstrategiska studier

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2023

Centrum för kommunstrategiska studier
Linköpings universitet
601 74 Norrköping

www.liu.se/cks

Omslagsbild: Marie-Louise Elebring
Tryck: LiU-Tryck, Linköpings universitet 2024

INNEHÅLL

INLEDNING	5
ÅRET SOM GÅTT	7
FORSKNING VID CKS	9
Lokal politik och demokrati	10
Lokal styrning, organisering och välfärd	14
Lokal utveckling och samhällsplanering	17
CKS forskningsstöd	21
SAMVERKAN	23
KOMMUNIKATION	25
EKONOMI	27
CKS ORGANISATION OCH MEDARBETARE	29
STYRELSE 2023	33

INLEDNING

Centrum för kommunstrategiska studier (CKS) är en centrubildning vid Linköpings universitet som bedriver kommunstrategisk forskning med fokus på ömsesidigt lärande mellan forskare och företrädare för kommuner och regioner. CKS ska bedriva forskning av hög vetenskaplig kvalitet som stöd för kommuners och regioners strategiska verksamhetsutveckling.

CKS styrelse består av representanter från samverkanskommunerna, Linköpings universitet och Region Östergötland. CKS Styrelse har beslutat om dokumentet ”Inriktning för verksamheten 2022–2024”, ett dokument som anger inriktningen för CKS forskning och samverkan. Här beskrivs den övergripande visionen vilken är att CKS ska utgöra en dynamisk miljö för kommunstrategisk forskning, ömsesidigt lärande och nyttiggörande. CKS är en tvärvetenskaplig forskningsmiljö. Det innebär att vår forskning och samverkan sker utifrån olika teoretiska perspektiv som har det gemensamt att man tar sin utgångspunkt i kommunstrategiskt relevanta samhällsutmaningar. Inriktningen för verksamheten beskriver att CKS forskningsverksamhet sker inom tre forskningsfält:

- Lokal politik och demokrati
- Lokal styrning, organisering och välfärd
- Lokal utveckling och samhällsplanering

Strategiska vägval för CKS verksamhet enligt Inriktningen för verksamheten 2022–2024:

STRATEGISKA VÄGVAL

- Bedriva och stödja forskning med hög vetenskaplig kvalitet som är av betydelse för strategiskt beslutsfattande och planering i kommunala och regionala verksamheter.
- Bedriva och utveckla forskning i dialog och i samverkan med kommunala och regionala verksamheter för att säkerställa strategisk relevans.
- Skapa möten och ömsesidigt lärande mellan forskare, politiker och tjänstepersoner inom kommunala och regionala verksamheter.

I oktober deltog Gissur Ó Erlingsson, professor i statsvetenskap på CKS, i ett samtal med civilminister Erik Slottnér om för- och nackdelar med kommunsammanslagningar. Träffen arrangerades av Länsförsäkringars forskningsfond.

ÅRET SOM GÅTT

2023 har varit ett stimulerande och framgångsrikt år för CKS. Det har även inneburit ett flertal nyheter. CKS har vuxit med flera medarbetare liksom reviderat sin ledningsstruktur. Under året har vi tillsatt både lektorat och så kallade meriteringstjänster, i det senare fallet tre postdoktorer bestående av nydisputerade forskare med kommunstrategiskt forskningsfokus. Från och med september 2023 består ledningsstrukturen av en avdelningschef, en föreståndare och en vetenskaplig ledare. Sofia Nordmark är avdelningschef och ansvarar för personal, ekonomi och verksamhet. Brita Hermelin är föreståndare och ansvarar för styrelsens arbete liksom dialog och strategier för samverkan med kommunerna. Gissur Ó Erlingsson är vetenskaplig ledare och ansvarar för strategiska frågor, samt kvalitetssäkring och utveckling av CKS som forskningsmiljö.

Stödet från samverkanskommunerna, regionen och universitetet har möjliggjort egeninitierade forskningsprojekt. I flera fall har dessa växlats upp genom projektmedel från forskningsråd och andra externa finansörer. Under året har flera forskare vid CKS blivit beviljade forskningsmedel från forskningsråd och samarbetspartners. CKS forskning har publicerats i internationella vetenskapliga tidskrifter, monografier, bokkapitel och rapporter, bland annat i CKS egna rapportserie. Vidare har samarbetet med forskare i andra forskningsmiljöer stärkts under året, det gäller både nationellt och internationellt.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att CKS fortsatt är en efterfrågad miljö för samverkan med det omgivande samhället liksom för kommunstrategiskt relevant forskning. Därmed är CKS en forsknings- och samverkansmiljö som fortsätter att leverera i linje med sin vision och sina uppsatta mål.

Bo Rothstein, statsvetare vid Göteborgs universitet, gästade CKS i november för att delta i en workshop om kreativa forskningsmiljöer tillsammans med forskare på CKS.

FORSKNING VID CKS

Forskarna vid CKS har sin specialisering inom olika vetenskapliga discipliner och arbetar inom en rad olika forskningsprojekt. Forskningsprojekten utgör basen för vårt samverkansuppdrag. I det följande presenteras forskningsaktiviteter som har genomförts under 2023 sorterade till våra tre övergripande forskningsfält. Forskningen sker med stöd i universitetets avtal med Östergötlands kommuner och Region Östergötland liksom genom extern projektfinansiering. CKS samverkansuppdrag ligger till grund för, och ger viktiga inspel till, valet av de forskningsfrågor som vi försöker besvara. Omvänt återkopplar forskarna regelbundet preliminära och avslutade forskningsresultat till samverkanskommunerna och regionerna, liksom till andra samarbetspartners och det omgivande samhället i övrigt. Till detta kommer att CKS styrelse vart tredje år beslutar om CKS forskningsstöd. CKS forskningsstöd innebär att forskare vid Linköpings universitet från andra forskningsmiljöer än CKS kan söka medel för att bedriva kommunstrategisk forskning. Under 2023 har fyra projekt som beviljades CKS forskningsstöd under 2022 påbörjats.

LOKAL POLITIK OCH DEMOKRATI

Forskningsfältet Lokal politik och demokrati ställer frågor om politik och demokrati i kommunsektorn. Utifrån analyser av bland annat politiskt deltagande, förtroendevaldas villkor, rättssäkerhet och korruptionsbekämpning, koalitionsbildande samt geografisk polarisering, analyseras förutsättningar för politisk styrning, ansvarsutkrävande och lokal demokrati i olika typer av kommuner, exempelvis i storstad kontra glesbygd. I det följande presenteras ett urval av de forskningsprojekt som bedrivits under 2023 inom dessa övergripande teman.

Politikens villkor

Den underliggande idén med detta långsiktiga projekt, som i varierande former och samarbetskonstellationer pågått sedan år 2009, är att utveckla kunskapen om kommunpolitikens och de politiska partiernas inre liv. På ett övergripande plan intresserar vi oss för den lokala demokratis hälsotillstånd. Mer precist har vi undersökt drivkrafterna bakom de enskilda partiaktivas politiska engagemang, studerat vad som sker med individers självuppfattning under de första åren som förtroendevalda, samt utrönt vad det är som gör att människor tar på sig förtroendeuppdrag och dessutom väljer att stanna kvar på sina poster. Under åren har aktörer som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle bidragit med finansiering till projektet. Det är framför allt Gissur Ó Erlingsson, Richard Öhrvall, Emanuel Wittberg och Johan Wänström som verkar inom detta projekt.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Wittberg, E., Erlingsson, G. Ó., & Belfrage, M. (2023). *Uppdragskoncentration i svenska kommuner: Om uppdragsjämlighet och maktkoncentration*. Norrköping: Centrum för kommunstrategiska studier.
- Vi har förberett en forskningsansökan, tillsammans med forskare från Karolinska institutet, om huruvida uppdraget som ledande kommunpolitiker påverkar ens välmående negativt. Till det kommer att, Ludwig Ström – en praktikant – gjort en pilotstudie om den politiska oppositionens villkor i kommunpolitiken. Det arbetet som ligger till grund för en ansökan på det temat vi arbetat med under året och skickat in till Vetenskapsrådet.
- Gissur Ó Erlingsson och Richard Öhrvall har vid olika tillfällen varit inbjudna som talare för att berätta om SNS Demokratirådsrapport, *Den lokala demokratins vägval*.

Ett polariserat samhälle? Hur nationell och lokal urbanisering formar Sverige

Projektet syftar till att öka kunskapen om samhällelig geografisk polarisering både ur ett nationellt och ett lokalt perspektiv. Projektet ställer frågor om huruvida polarisering med geografi som grund finns, vad som i så fall orsakar den och vilka följder den i så fall kan få. Fokus ligger på skillnader mellan centrum och periferi, och mellan stad och land, och det gäller såväl i riket som helhet som lokalt inom kommuner och de spänningar som där kan uppkomma mellan centralt och omkringliggande landsbygd. Forskningsprojektet finansieras av Länsförsäkringars forskningsfond och pågår 2021–2024. Richard Öhrvall,

Susanne Wallman Lundåsen, Gissur Ó Erlingsson och Emanuel Wittberg verkar inom detta projekt.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Erlingsson, G. Ó., Öhrvall, R., & Wallman Lundåsen, S. (2023). "Geographical Tensions Within Municipalities? Evidence from Swedish Local Governments", *Rural Sociology*, 88(4), 1033–1068.
- Wallman Lundåsen, Susanne & Erlingsson, G. Ó. (2023). "The local party voter: A localist anti-establishment voter?", *Electoral Studies*, 82, 102592.
- Wallman Lundåsen, S. & Erlingsson, G. Ó. (2023). "Perceived fairness of intra-municipal cohesion politics: Does place of residence affect party preferences?", *Political Geography*. Early view online.
- Lindskog, H., S. Dahlberg, R. Öhrvall & H. Oscarsson (2023). "The Voter Next Door: Stigma Effects on Advance Voting for Radical Right Parties", *Political Studies*. Early view online.
- Öhrvall, R. (2023) *Ett delat Sverige? Om skillnader i livsvillkor, värderingar och åsikter mellan stad och land*. Norrköping: CKS.
- Projektmedarbetarna har figurerat i media för att kommentera olika frågor ur ett stad-landperspektiv, liksom vid ett flertal tillfällen varit anlitade som externa föredragshållare på projektets övergripande tema.

Effekten av segregation och sociala nätverk på vaccinskepsis

Projektet syftar till att studera hur väl olika vaccinationsprogram når ut i områden med olika grad av utsatthet, samt hur vaccinmotstånd sprids mellan individer inom och mellan olika sociala sammanhang, såsom arbetsplatser och familjer. Detta gör vi genom att studera registerdata med information från svenska vaccinationsregistret. Genom avancerade statistiska modeller kan vi undersöka kausala effekter och förutse hur vaccinationsgraden för olika grupper

förändras av olika politiska initiativ och samhällsförändringar. Projektet finansieras av Vetenskapsrådet. Projektet har inte gått framåt i den takt som planerat. Detta dels för att det tagit längre tid än planerat att få datamaterial utlämnat från Folkhälsomyndigheten, dels för att en del problem med datamaterialet upptäckts. Under 2023 har ändå arbete med ett par artikelmanus fortskridit. Richard Öhrvall, Susanne Wallman Lundåsen och Emanuel Wittberg är verksamma inom detta projekt.

Lokala mötesplatser och mellanmännisklig tillit

I detta projekt studeras betydelsen av lokala mötesplatser och mellanmännisklig tillit med fokus på civilsamhällets betydelse för lokal demokrati. Susanne Wallman Lundåsen är verksam inom detta projekt.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Wallman Lundåsen, S. (2023). "Engagement in civil society and different forms of social trust in the aftermath of the European refugee crisis", *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 52(1), 243–259.
- Utöver detta har en rapport tagits fram i samverkan med Myndigheten för civilsamhälle och ungdomsfrågor (MUCF) som rör kommuners stöd och bidrag till civilsamhället.

Kommunalt självstyre och kommunernas framtid

Projektets utgångspunkt är att kommunernas förutsättningar att klara välfärdsuppdraget stadigt har försämrats. Allt tyder på att det kommer att försämrats ytterligare under den närmaste framtiden. Utmaningarna skiljer sig åt för olika typer av kommuner: över hälften av Sveriges kommuner förväntas tappa befolkning under de kommande 20 åren. Mot

denna bakgrund syftar projektet till att diskutera och värdera olika reformer för att möta kommunsektorns långsiktiga utmaningar. Gissur Ó Erlingsson, Johan Wänström och Richard Öhrvall är verksamma inom detta projekt.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER.

- Erlingsson, G., Mörk, E., & Klarin, J. (2023). "Does Size Matter: Evidence from Municipal Break-ups", *Journal of Regional Science*. Early view online.
- Erlingsson, G. (2023). *Spelet om kommunstrukturen*. Linköping: Linköpings universitet, IKOS skriftserie.
- Erlingsson, G. 2023-10-13. "Sammanslagningar kommer inte lösa kommunsektorns problem", *Altinget.se*. Debattinlägg
- Projektet har även fått uppmärksamhet bland annat genom en debatt om kommunsammanläggningar mellan Gissur Ó Erlingsson och civilminister Erik Slottnér, samt ett symposium som Erlingsson anordnade tillsammans med Länsförsäkringars forskningsfond om internationella erfarenheter av kommunsammanläggningar.

Tillit, korruption och maktmissbruk i utvecklade välfärdsstater

Sverige betraktas ofta som föredömen avseende rättssäkerhet och frånvaro av offentlig korruption, men numera finns en tilltagande medvetenhet om att bara för ett land klarar sig bra i internationella rankningar, innebär det inte att landet är förskonat från problematiken. Inom projektet intresserar vi oss för förekomsten av mer svårupptäckta varianter av korruption (olika typer av intressekonflikter och jävssituationer, populärt benämnt "nepotism", "svågerpolitik" eller "vänskapskorruption"). Gissur Ó Erlingsson, Richard Öhrvall och Emanuel Wittberg är verksamma inom detta projekt.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Under 2023 disputerade CKS-doktoranden Emanuel Wittberg med doktorsavhandlingen *Corruption risks in a mature democracy: Mechanisms of social advantage and danger zones for corruption* (i ämnet Analytisk Sociologi). Avhandlingen fick stor uppmärksamhet i dagspress och offentlig debatt. Den recenserades bl.a. i tidskriften *Sociologisk Forskning* där den fick mycket beröm.
- Erlingsson, G. Ó, S. Wallman Lundåsen & E. Wittberg (2023). "Antikorruptionsarbete på lokal nivå – hållbarhetsmål 0", i Hermelin, B. (red.) *Kommunerna och hållbar utveckling*. Norrköping: Centrum för kommunstrategiska studier.
- Wittberg, E. & M. Fazekas (2023). "Firm performance, imperfect competition, and corruption risks in procurement: evidence from Swedish municipalities", *Public Choice*, 197, 227–251.
- Wittberg, E. (2023). "The intergenerational transfer of public sector jobs", QoG Working Paper Series. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Projektmedarbetarna har vid en rad tillfällen föreläst om projektens resultat i externa sammanhang. Emanuel Wittberg har även publicerat populärvetenskapliga texter i *Kommunal Ekonomi* liksom *Forskning och framsteg*.

Mellankommunal samverkan – ett ändamålsenligt svar på kommunsektorns utmaningar?

Kommunal samverkan blir allt vanligare. Beslutfattare på alla nivåer ser det som ett ändamålsenligt verktyg för att möta de tunga utmaningar som urbanisering och förändrad demografi lede till. Mot den bakgrunden syftar projektet till att ta fram empiriskt grundad kunskap om effekterna av mellankommunal samverkan. Projektet finansieras av Formas, medel som i stor utsträckning finansierar CKS-doktoranden Katarina Sandbergs doktorandutbildning. Under

året har de medverkande forskarna föreläst publikt kring dessa frågor, bland annat på en utbildning om samarbete och samverkan anordnad av SKR. I projektet är det Katarina Sandberg, Bo Persson, Gissur Ó Erlingsson och Johan Wänström som är aktiva.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Wänström, J. & Persson, B. (2023). "Local governments on an equal footing? Policy coordination between Swedish regions and municipalities in regional development policy", *Regional and Federal Studies*. Early view online.
- Katarina Sandberg har vid flera tillfällen presenterat utkast på en avhandlingsartikel på seminarier och konferenser.

Lokal media i den lokala demokratin

En representativ demokrati förutsätter att medborgarna/väljarna har tillgång till information om det politiska beslutsfattande som utförs av de folkvalda representanterna. Hur ser förutsättningarna för det ut på kommunal och regional nivå? Hur mycket information finns tillgängligt i olika lokala medier? Det är huvudfrågan i det här forskningsprojektet som pågått sedan 2022. Johan Wänström är verksam i projektet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Wänström, J. & Johansson, K. (2023). *Lokala mediers bidrag till den lokala demokratin: Omfattningen på tidningars och SVT:s bevakning av kommunal och regional politik*. Norrköping: Centrum för kommunstrategiska studier.

LOKAL STYRNING, ORGANISERING OCH VÄLFÄRD

Lokal styrning, organisering och välfärd fokuserar på organisatoriska frågor och välfärdsfrågor i kommunsektorn. Forskningsfältet omfattar forskning om kommuners och regioners interna organisering, ekonomiska styrning samt styrning och organisering av kommuners arbete med välfärd i bred mening exempelvis genom samverkan med andra aktörer. I forskningsfältet uppmärksammas förväntningarna på kommuners och regioners insatser att hantera komplexa samhällsutmaningar, inte minst i relation till frågor om social hållbarhet.

Kommunal organisering av investeringar och förvaltning av infrastruktur

Inom ramen för ett större forskningsprogram, Mistra InfraMaint – där forskare och kommuner utvecklar verktyg för beslutsstöd, processer och organisation – har CKS bedrivit forskning om strategisk tillgångsförvaltning, underhåll och utveckling av anläggnings-tillgångar. Den forskning som CKS är involverad i rör främst den strategiska nivån. Forskningsfrågor som har behandlats är hantering av policymisslyckanden rörande anläggningstillgångar och strategier för kommuner med långvarigt eftersatt underhåll att vända utvecklingen och hantera anläggningstillgångar inom VA, gator och vägar med god ekonomisk hushållning. En annan fråga handlar om styrning och organisation av infrastrukturförvaltning i ett livscykelperspektiv och organisatoriska barriärer som förhindrar ”asset management” samt frågor om investeringar i kritisk infrastruktur. Forskningsfrågor där arbetet påbörjats under året är politiskt beslutsfattande kring långsiktigt underhåll av infrastruktur

och hur kritisk infrastruktur hanteras och förvaltas under allvarliga störningar. Inom ramen för projektet arbetar Robert Jonsson tillsammans med Jens Alm vid VTI och Alexander Paulsson, Anna Thomasson och Marcella Holz från Lunds universitet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Jonsson, R. m.fl. (2023). *En resa mot smart underhåll: Slutrapport Fas 1*. Projektgruppens rapport till finansören.
- Projektmedarbetarna har presenterat forskningen och dess resultat i flera externa sammanhang.
- Thell Marklund, L, Jonsson, R. m.fl. (2023) ”Kommunerna behöver ha bättre koll på sina anläggningstillgångar”, debattartikel, *Dagens Samhälle* (2023-10-12).

Idrott för integration: styrning som demokratisk fostran och som organisatorisk samverkan

Forskningsprojektet studerar hur idrott framställs som ett sätt att skapa integration och möjliggöra inkludering för barn och ungdomar i samhället, och skapa kunskap om fostran av aktiva och demokratiskt deltagande (inkluderade) samhällsmedborgare. Därtill undersöks organisatoriska förutsättningar, med fokus på offentlig–privat samverkan och om och hur sådan samverkan möjliggör detta specifika integrationsarbete.

Projektet bidrar till kunskap om hur integration förstås och görs i praktiken och vad det är för slags problem som integration framställs som en lösning på och om hur fostran sätts i bruk. Särskilt läggs

fokus vid hur gränsöverskridande samverkan mellan offentliga (framför allt kommunala) och civilsamhälleliga aktörer arrangeras. Att skapa sådan kunskap är viktigt för en långsiktig hållbar samhällsutveckling och för att kunna utveckla framgångsrika välfärdsoptioner. I projektet arbetar David Ekholm tillsammans med Magnus Dahlstedt och Ulrika Werne- sjö, Socialt arbete vid Linköpings universitet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Ekholm, D. & Dahlstedt, M. (2023). *Sport as Social Policy. Midnight Football and the Governing of Society*. London: Routledge.
- Ekholm, D. & Dahlstedt, M. (2023). "Youth and social work – Critical reflections on youth, social work and sports-based interventions", in Schulenkorf, N., Welty Peachey, J., Spaaij, R. & Collison-Randall, H. (eds), *Handbook on Sport and International Development*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Ekholm, D. & Dahlstedt, M. (2023). "Idrott som politiskt verktyg: en problematisering", i Norberg, J.R., Dartsch Nilsson, C. & Pihlblad, J. (red.). *Idrott och segregation. Om idrottens roll i ett ojämlikt samhälle*. Stockholm: Centrum för idrottsforskning.
- Resultat från forskningen har presenterats i flera offentliga sammanhang både riktat till det inomvetenskapliga sammanhanget och till det omgivande samhället i form av företrädare för staten, kommuner och civilsamhälle.

Kommunalt hälsofrämjande arbete genom samverkan

En central del av arbete med social hållbarhet handlar om förutsättningarna för barn och ungas hälsa. Ansvaret för frågor som rör folkhälsa är delat mellan kommuner, regionen och statliga myndigheter i Sverige, men även i samverkan med andra samhällsak-

törer, stiftelser och organisationer i civilsamhället. Pep-kommun är ett hälsofrämjande projekt som följs i forskningsprojektet. I forskningsprojektet undersöks (1) hur folkhälsoarbete och viljan att aktivera människors kroppar och rörelser arrangeras, (2) hur folkhälsoarbetet styrs i olika relationer av samverkan mellan olika aktörer (samverkan), (3) hur vetenskaplig kunskap sätts i praktiskt bruk för utformandet av social- och folkhälsopolitiskt arbete (kunskapsbruk), och (4) villkor och förutsättningar för verksamheternas spridning och skalning (spridning). Forskningsprojektets bidrag är kunskap om hur välfärd och social hållbarhet kan styras och en förståelseorienterad kunskap om välfärd, hälsa, samverkan, implementering, kunskapsbruk och spridning. I projektet arbetar David Ekholm, i samarbete med Albin Algotson (IEI) och Ulrika Müssener (HNV) vid Linköpings universitet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Leijon M, Algotson A, Bernhardsson S, Ekholm D, Ersberg L, Höök MJ., Klüft C, Müssener U, Garås ES and Nilsen P (2024). "Generation Pep – study protocol for an intersectoral community-wide physical activity and healthy eating habits initiative for children and young people in Sweden", *Front. Public Health*. 12.

Alla barn i Östergötland: Länsstyrelsens samordning av kommuners främjande och förebyggande arbete för barn och unga

Under 2023 har CKS i samarbete med enheten för social hållbarhet på Länsstyrelsen Östergötland följt och studerat om och hur Länsstyrelsen kan samordna främjande och förebyggande arbete för barn och unga i Östergötlands kommuner på ett mer effektivt sätt genom arbetssättet "Alla barn i Östergötland".

I projektet analyseras komplexiteten i Länsstyrelsen samordningsuppdrag av statlig politik och hur sådana initiativ tas emot i den kommunala kontexten. Syftet är att undersöka om och hur arbetssätten som prövats har ökat den kommunernas förutsättningar att arbeta med främjande och förebyggande arbete för barn och unga och Länsstyrelsens kapacitet att arbeta samordnat och effektivt i relation till de olika kommunernas lokala förutsättningar för främjande och förebyggande arbetet för barn och unga. I projektet har David Ekholm, Sara Gustafsson och Sofia Nordmark arbetat.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Datainsamling har genomförts, analys och preliminära resultat har presenterats vid två olika tillfällen för Länsstyrelsen Östergötland.

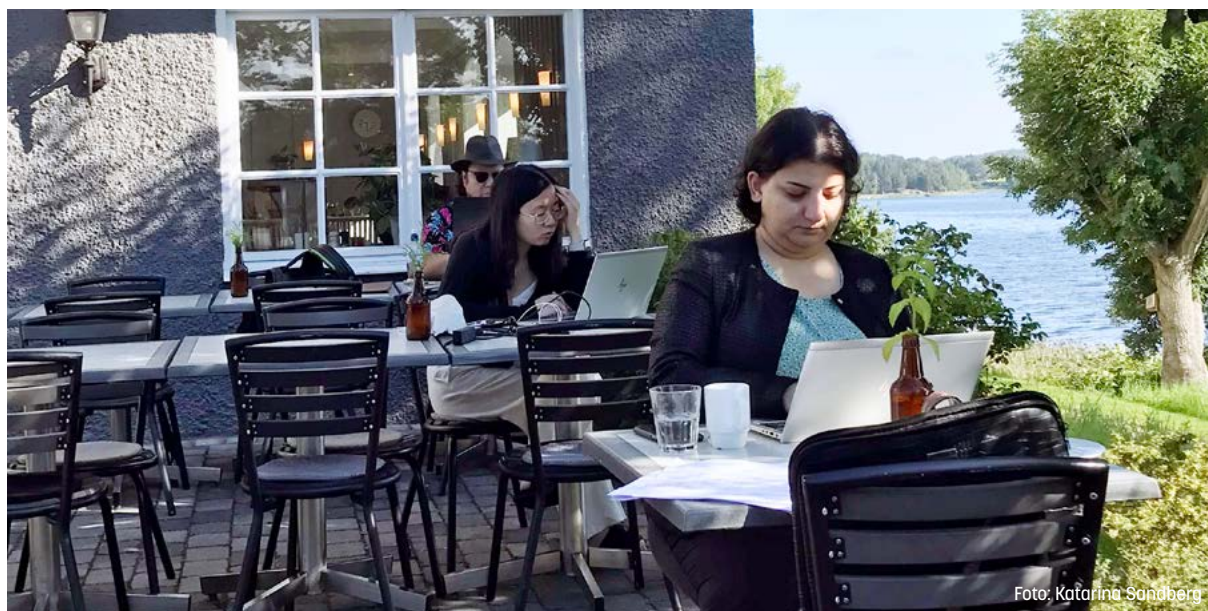

Foto: Katarina Sandberg

I slutet av sommaren stod CKS, tillsammans med avdelningen för socialt arbete, värd för ett kunskapsinternat för doktorander på Rimforsa Strand. Doktorander från skilda ämnesområde samlades för att få nya perspektiv i sina doktorandstudier.

LOKAL UTVECKLING OCH SAMHÄLLSPLANERING

Inom forskningsfältet Lokal utveckling och samhällsplanering behandlas dynamiken mellan, å ena sidan, den geografiska platsens förutsättningar och, å andra sidan, politik, policy och planering. Frågor om lokal utveckling omfattar en stor bredd av strategiska initiativ som drivs utifrån sociala, ekonomiska och miljömässiga målsättningar och som ofta organiseras genom samverkan. Inom fältet studeras kommuner och regioners arbete med insatser som har betydelse för hållbar lokal utveckling såsom beslut inom områden för markanvändning, infrastruktur, bostäder, utbildning, klimat och företagsutveckling.

Omskalningens effekter för hållbar omställning. 10 år med regionala kollektivtrafikmyndigheter

Under 2012 gjordes en förändring av planeringen av kollektivtrafik i Sverige. Den innebar att ansvaret för detta flyttades från kommunerna till 21 regionala kollektivtrafikmyndigheter (RKM). Projektet studerar hur RKM, som nu funnits under drygt ett decennium, har konsoliderats och etablerat samverkan med kommunerna. Sådan samverkan är nödvändig eftersom frågor om kollektivtrafik är sammanvävt med olika kommunala ansvar där framför allt fysisk planering utmärker sig. Projektet har en longitudinell forskningsdesign och studerar utvecklingen av planeringen för kollektivtrafik över tid. Samtliga regioner som inte är storstadsregioner ingår i studien, vilket innebär att 18 regioner omfattas. Projektet har finansiering genom Formas och verksamma i projektet är Brita Hermelin, Ida Andersson (projektledare, Örebro universitet) Linnea Eriksson och Robin Nuruzzaman (VTI).

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Andersson, I. (2023). "Kollektivtrafik för landsbygderna?", i Stenbacka, S. & Hermelin, B. (red.) *Hållbar samhällsplanering för landsbygden: om service, infrastruktur och välfärd för goda livsvillkor*. Malmö: Gleerups.
- Inspelning av två podcasts inom serien "Kollektivtrafikpodden"
- Presentation av forskning på den internationella konferensen Regional Studies Association.

Regionalt och lokalt strategiska arbete och samverkan för tillväxt och hållbar utveckling

Forskningsprojektet studerar hur regioner och kommuner är processledare och initiativtagare i samverkansrelationer med mål om att skapa tillväxt och hållbar utveckling. Till det här forskningstemat sorterar ett projekt med finansiellt stöd från Vinnova om Regionala flaggskeppsprojekt. Här ingår även bredare studier om förutsättningar och modeller för hållbar omställning samt ett bokprojekt om Hållbar samhällsplanering för landsbygden som har skrivits inom ett nätverk med stöd från SLU. Brita Hermelin vid CKS har arbetat inom det här temat tillsammans med Susanne Stenbacka vid Uppsala universitet och Patrik Ström vid Handelshögskolan i Stockholm.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Hermelin, B. (2023). *Att attrahera och mobilisera för industrietableringar: Batterifabriken i Skellefteå*. Norrköping: Centrum för kommunstrategiska studier.

- Ström, P. & Hermelin, B. (2023). "An economic geography approach to the implementation of circular economy – comparing three examples of industry-specific networks in West Sweden", *Journal of Science and Technology Policy Management*. Early view online.
- Hermelin, B. & Ström, P. (2023) "Services and Environment (Greening)", in Gallouj, F. et al. (eds.) *Elgar Encyclopedia of Services*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Stenbacka, S. & Hermelin, B. red. (2023). *Hållbar samhällsplanering för landsbygden: om service, infrastruktur och välfärd för goda livsvillkor*. Malmö: Gleerups.

Kommunernas roll för samhällsutveckling: fokus näringsliv

Vid CKS har vi följt kommunernas näringslivs- verksamhet sedan ett antal år tillbaka. Under 2023 fördjupade vi den forskningen vidare, dels i samarbete med Tillväxtverket och som handlar om att följa kommuner i norra Sverige inom "Statsbidrag till kommuner i glesbygd". Inom det här temat har vi även genomfört projekt inom ett uppdrag för Tillväxtanalys. Här är den övergripande frågan "Hur kan kommunal näringslivsverksamhet beskrivas och mätas?"

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Hermelin, B. och Persson, B. (2023). *Kommunal näringslivsverksamhet – hur kan den beskrivas och mätas?* (Skriftlig avrapportering till Tillväxtanalys).
- Josefina Syssner och Brita Hermelin har deltagit och presenterat på seminarier organiserade av Tillväxtverket.

Planering för hållbar konsumtion

På CKS bedrivs flera forskningsprojekt inom ramen för forskningsprogrammet *Mistra Sustainable Consumption*. Ett delprojekt undersöker hinder och möjligheter för omställning till hållbar matkonsumtion, och en interventionsstudie med hushåll från ett antal kommuner inleddes under slutet av året. Ett annat delprojekt studerar och jämför planerade och befintliga initiativ kopplade till lokal mat och matupplevelser i svenska kommuner/regioner med syfte att utforska visioner, utmaningar och möjligheter. Ett tredje delprojektet handlar om långsiktig planering och narrativ om hållbar konsumtion i framtiden. Projektet undersöker vilka visioner och berättelser om konsumtion som kan skapas om olika grupper kommer till tals. Åsa Svenfelt är projektledare inom det här forskningsområdet där även Maria Jansson och Brita Hermelin deltar.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- van der Voorn, T., Quist, J., Svenfelt, Å., Kok, K., Hickman, R., Sheppard, S., Kanyama, A. C., & Bannister, D. (2023). "Advancing participatory backcasting for climate change adaptation planning using 10 cases from 3 continents", *Climate Risk Management*, 42, 100559.
- Etikprovningar har genomförts och godkänts för hushållsstudien och matinitiativstudien.
- En guide för att genomföra visionsworkshops har författats, och workshops med lokala grupper för att skapa visioner har sedan genomförts i olika delar av världen i samarbete med Naturskyddsförningen.
- Medel har i samarbete Virserums konsthall utlysts och beviljats tre konstnärer som ska tolka konsumtion eller bortom konsumtion i framtiden.
- Resultat från forskningen har presenterats på seminarium vid Östergötlands museum och på en vetenskaplig konferens i Wageningen.

Megagames för hållbar konsumtion

Projektet "Spelet om konsumtionen" är ett kommunikationsprojekt som utvecklar och utforskar s.k. Megagames för att kommunicera forskningsresultat. Megagames är rollspel i storformat, som kan spelas av upp till 200 personer samtidigt. Spelet låter deltagarna utforska möjligheter för att åstadkomma hållbar konsumtion av mat, heminredning och semester. Projektet finansieras av Formas och leds av Ola Leifler vid Institutionen för datavetenskap. Vid CKS är det Åsa Svenfelt som arbetar inom det här projektet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Speltest genomförd på folkhögskolan i Motala samt som en session på en vetenskaplig konferens i Wageningen.

Politik och planering i kommuner som krymper

En ojämnbefolkningsutveckling är ett faktum i både Sverige, Europa och hela världen. Många samhällen kommer framöver att präglas av befolkningsminskning och på CKS bedriver Josefina Syssner sedan mer än ett decennium löpande forskning om krympande geografer, både i Sverige och utomlands. Till det här området sorterar ett treårigt projekt finansierat av forskningsrådet Formas som undersöker vilka idéer om lokal ekonomisk utveckling som finns i områden med geografiska lägesnackdelar och hur mål som syftar till hållbarhet och resiliens kan få en mer framträdande plats. Vidare genomförs forskning genom stöd från Länsförsäkringsgarantins forskningsfond som fördjupar kunskapen om målbilder för lokal utveckling i områden med geografiska lägesnackdelar.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Albrecht, M., Halonen, M., & Syssner, J. (2023). "Depopulation and shrinkage in a Northern context: geographical perspectives, spatial processes and policies", *Fennia*, 200(2), 91–97.
- Syssner, J. (2023). "What can geographers do for shrinking geographies?", *Fennia*, 200(2), 98–119.
- Tent N., Syssner J., Mose I., & Rennie F. (2023). "Post-school education in shrinking rural regions: experiences and solutions from Scotland and Sweden", *Raumforschung und Raumordnung | Spatial Research and Planning*. Early view online.
- Workshops med kommunpolitiker, landsbygdsutvecklare och tjänstepersoner.
- Josefina Syssner har presenterat forskningen och dessa resultat i en lång rad sammanhang, i Sverige, Finland, Norge, Tyskland, Frankrike och på Island.

Statlig styrning i kommuner med socioekonomiska utmaningar

De kommuner som omfattas av förordning (2018:152) om statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner erhåller varje år ett ekonomiskt bidrag från staten för att arbeta med metoder som kan stärka kommunens socioekonomiska utveckling. I en mindre studie undersöks kommunernas erfarenheter av att ta emot den sortens styrning som staten utövar inom ramen för satsningen på statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner, kommunernas erfarenheter av att samverka med Tillväxtverket inom ramen för insatsen, och kommunernas erfarenheter av att välja och prioritera hur man använder de medel man erhållit från staten inom ramen för insatsen. Studien finansieras av Tillväxtverket och genomförs av Josefina Syssner i samarbete med Patrik Renberg, Göteborgs universitet.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Etikprövning har genomförts och godkänts
- Deltagande observation på erfarenhetsträffar samt intervjuer med deltagare har genomförts
- Kunskapsstödjande möten har genomförts med Tillväxtverket

Den lokala utvecklingens politik och planering

Josefina Syssner fördjupar tillsammans med Ulf Ramberg och Mikael Hellström vid Lunds universitet forskning om hur förutsättningarna för skapandet och verkställandet av det kommunala uppdraget varierar mellan olika kommuner med olika demografiska och strukturella förutsättningar. Skapande av politik fokuserar den lokala politikens tidiga skeden, såsom agendasättande, förhandling, problemformulering, förankring. Verkställandet av politik fokuserar hur politiska beslut införs i organisationen, alltifrån hur resurser prioriteras och ansvar fördelas till uppföljning. Forskningen finansieras av Kommuninvest.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Etikprövning har genomförts och godkänts.
- Intervjuer har genomförts och analyserats.

Platsbaserade politik för framtiden – samarbete med OECD

OECD och EU konstaterar att medlemsländerna uppvisar betydande och ihållande skillnader i ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden mellan olika regioner. Mot denna bakgrund har intresset för platsbaserad politik fått förnyat intresse, inte bara för att adressera långsiktiga strukturella förändringar som kräver skräddarsydda ingripanden utan också för att bygga motståndskraft i regioner och följaktligen i länder. Detta har stärkt EU:s och OECD:s

intresse för platsbaserad planering och policy, och hur man effektivt utformar och genomför dem för att adressera aktuella samhällsutmaningar. CKS har varit representerat i arbetet genom Josefina Syssner, som på uppdrag av OECD skrivit en rapport om offentlig service och platsbaserad policy i glesa och krympande geografier.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Syssner, J. (2023). “Place-based policy objectives and the provision of public goods in depopulating areas: equality, adaptation, and economic sustainability”, underlagsuppsats för OECD High-Level Expert Workshop Series on *Place-Based Policies for the Future*, Workshop 3, 9 June 2023.
- Deltagande på två OECD-arrangemang i Paris

Bygg- och bogemenskaper i städer och landsbygder för ett socialt hållbart boende

Projektet startade under hösten 2023 och undersöker bygg- och bogemenskapers möjligheter till att uppnå ett socialt hållbart boende på städer och landsbygder i Sverige. Från CKS ingår Susanne Wallman Lundåsen. I projektet ingår forskning och mer utåtriktade aktiviteter i samverkan mellan akademi och praktiker. I projektet ingår forskare från Marie Cederschiöld högskola, Coompanion Östergötland, Coompanion Norrort och Roslagen samt Kiladalens utveckling. Det här projektet finansieras av forskningsrådet Formas.

PUBLIKATIONER OCH AKTIVITETER

- Möten och utåtriktade aktiviteter
- Etikprövning av forskningsprojektet (godkänd).

CKS FORSKNINGSSTÖD

CKS styrelse beslutar vilka projekt som tilldelas medel inom CKS forskningsstöd och under 2023 genomfördes forskning inom fyra sådana projekt:

- *Social dumpning mellan stad och landsbygd: En explorativ studie av kommunstrategisk policy och praktik i fyra svenska kommuner.* Projektledare Maria Persdotter, Institutionen för Kultur och Samhälle.
- *Omställningens politiska geografi – En studie av små kommuners relation till konsultexpertis i planeringen av vindkrafts- och gruvetableringar.* Projektledare Simon Haikola, Tema Teknik och social förändring.
- *Vilka värden skapar robotkollegan? En studie om vilka värden som driver, och realiserar, vid automatisering av arbete i våra svenska kommuner.* Projektledare Ida Lindgren, Institutionen för industriell utveckling och ekonomi.
- *Volontärorganisationer för lokal välfärd – en möjlig kommunal samverkansstrategi för att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering bland äldre medborgare.* Projektledare Ann-Charlotte Nedlund, Institutionen för hälsa, medicin och vård.

Årets samverkansdag på temat "Den demografiska utmaningen - en åldrande och friskare befolkning" avslutades med en paneldiskussion. I panelen deltog Monica Silva, arkitekt på Tengbom, Ann-Charlotte Nedlund, universitetslektor på Institutionen för hälsa, medicin och vård vid LiU samt Mats Eriksson, enhetschef och Jessica Sjögren, forsknings- och utvecklingsledare vid FoU Centrum i Linköpings kommun.

SAMVERKAN

Vid CKS är forskning och samverkan integrerade verksamheter på så vis att alla forskare arbetar med forskning och samverkan. Forskningsprojekten vid CKS omfattar samverkan med det omgivande samhället och alla våra samverkansaktiviteter har en viktig grund i forskning. Här presenteras de samverkansaktiviteter som CKS ansvarar för och som bedrivs som en del av våra långsiktiga samverkansstrukturer för att skapa lärande.

Utbildningen Ledarskap i kommuner

Den utbildningsomgång av Ledarskap i kommuner som påbörjades hösten 2022 slutfördes våren 2023. Utbildningens syfte är att stödja och utveckla ledarskap i kommunerna och östgötaregionen med omnejd. Målgruppen är kommunala chefer som arbetar direkt mot den politiska ledningen i nämnder och styrelser samt som är ledare i stabsfunktion. Ledarskap i kommuner bygger på vetenskap och erfarenhetsutbyte och har sin utgångspunkt i samhällsvetenskaplig och beteendevetenskaplig forskning. Fokus ligger på personligt ledarskap i en kommunal kontext och kommunspecifika frågor i relation till en bredare samhällelig omvärld. Ledarskap i kommuner syftar till att deltagarna ska få ökad förmåga att se och hantera den egna organisationens behov samt utveckla förmågan att orientera sig i och bidra till samhällsutvecklingen.

Från CKS ansvarade 2023 Robert Jonsson, Sofia Nordmark och Lena Högberg för utbildningen.

Nätverket för kommunstyrelseordföranden

CKS är sedan många år värd för ett nätverk med kommunstyrelseordförande i Östergötland med omnejd. Nätverket syftar till lärande och utbyte av erfarenheter utifrån den egna rollen i relation till den kommunala organisationen och det omgivande samhället. För CKS innebär detta en möjlighet att bidra till kunskapsutveckling och reflektion genom ett möte mellan deltagare och forskare. Nätverket träffas fyra gånger per år. Under 2023 genomfördes fyra träffar, varav den första var en gemensam träff med kommundirektörsnätverket. Bland annat har frågor kopplade till kommunalt styrnings- och ledningsarbete, KSO-uppdragets innehåll och innebörd, skillnader mellan stad och land i kommunerna, brottslighetens geografiska aspekter, regional utvecklingspolitik samt strategisk tillgångsförvaltning diskuterats under nätverksträffarna.

Från CKS har under 2023 Sara Gustafsson, Johan Wänström och Brita Hermelin arbetat med nätverken.

Nätverket för kommundirektörer

CKS är sedan många år värd för ett nätverk med kommundirektörerna i Östergötland med omnejd. Nätverket syftar till lärande och utbyte av erfarenheter utifrån den egna rollen i relation till den kommunala organisationen och det omgivande samhället. För CKS innebär detta en möjlighet bidra till kunskapsutveckling och reflektion genom ett möte mellan deltagare och forskare. Under 2023 genomfördes fyra träffar med samma tema som på kommunstyrelseordförandenas nätverksträffar.

Från CKS har Johan Wänström och Robert Jonsson ansvarat för nätverket.

Nätverket för kommunsekreterare/kanslichefer

CKS medverkar årligen vid en träff med länets kommunsekreterare och presenterar aktuell forskning.

Robert Jonsson är CKS kontaktperson för nätverket.

CKS seminarieserie

Varje termin arrangerar CKS en seminarieserie där aktuell och kommunrelevant forskning presenteras. Seminarieseriens målgrupp är kommunala politiker och tjänstepersoner, forskare och studenter, samt andra organisationer och aktörer som jobbar i lokalsamhället. Inbjudningar och information hittas på CKS hemsida och seminarierna sker både på plats och digitalt. Våren 2023 hölls tre seminarier på temat "Energi och hållbarhet ur ett lokalt perspektiv". Hösten 2023 hade seminarieserien temat "Trygghet och brottslighetens geografi".

CKS uppsatstävling

CKS utlyser varje år under vårterminen en uppsatstävling för studenter på Linköpings universitet som skriver en kandidat- eller masteruppsats som behandlar en frågeställning som är relevant för kommuner och/eller regioner och deras utveckling. CKS styrelse beslutar om uppsatspriset.

Vinnaren av 2023 års uppsatstävling var Felicia Andreassen med masteruppsatsen *Demokrati i gråzonen? En demokratiteoretisk värdering av överenskommelsen mellan staten och SKR om förlossningsvård och kvinnors hälsa 2023*. Uppsatsen genomfördes inom Mastersprogrammet i statsvetenskap med inriktning mot offentlig förvaltning.

Felicia Andreassen, vinnare av årets uppsatstävling.

KOMMUNIKATION

CKS i media

Media är en av flera viktiga kanaler för att sprida och kommentera forskningsresultat som kan komma samhället till nytta, där våra forskare skriver krönikor/debattartiklar eller uttalar sig om och kommenterar samhällskeenden inom sina respektive expertområden. Under 2023 har media rapporterat om forskning från CKS som bland annat handlar om korruption inom kommuner och statliga myndigheter, om koncentrationen av uppdrag hos ett fåtal politiker och om politikernas utsatthet.

En sammanfattning av hur CKS syns i svenska medier under 2023 visar att synligheten i antal träffar, artiklar och webbinslag har minskat jämfört med 2022. Utvecklingen är naturlig då 2022 var ett valår när flertalet forskare vid CKS uttalade sig om valresultat, röstbeteende och andra valrelaterade frågor i en lång rad medier.

CKS nyhetsbrev och CKS-rapporter

Fyra nummer av CKS digitala nyhetsbrev skickades ut under 2023. Målgruppen för nyhetsbrevet är CKS samverkanspartners, kommunala och regionala politiker och tjänstepersoner, forskare med ett kommunintresse, anställda vid LiU och andra som är intresserade av CKS verksamhet och forskning.

Under 2023 publicerades fem rapporter i CKS rapportserie. Rapporterna sprids i tryckt form till CKS samverkanspartners och andra intressenter, bland annat politiker och tjänstepersoner i kommunerna och i Region Östergötland. Resultat från rapporterna sprids också digitalt via nyheter, nyhetsbrev och via CKS sociala mediekkanaler.

Sociala medier

CKS hade under 2023 konton på X (f.d. Twitter), Facebook och LinkedIn. Syftet med närvaro i sociala medier är att på ett snabbt och tillgängligt sätt nå ut till en bredare målgrupp med information om vår forskning och vår samverkan.

En vintrig dag i mars fick CKS besök av tre kollegor från Center for Sustainable Business Development and Policy, CBE, vid Syddansk Universitet. Besöket var ett initiativ för att hitta gemensamma beröringspunkter och områden för samarbete mellan CBE och CKS.

EKONOMI

Resultaträkning i tkr		
	2023	2022
INTÄKTER		
Anslag universitet *	2 687	4 187
Intäkt av avgift	2 404	1 367
Bidrag samverkanskommuner & region	8 798	7 183
Övriga projekt	6 226	5 125
SUMMA INTÄKTER	20 115	17 862
KOSTNADER		
Personalkostnader	-13 302	-10 199
Lokalkostnader	-1 228	-868
Driftskostnader	-1 996	-2 541
LiU- och institutionsavgifter	-4 968	-4 062
SUMMA KOSTNADER	-21 494	-17 670
ÅRETS RESULTAT	-1 379	192
<i>Korrigerat för saknat anslag 1 695</i>	<i>316</i>	
Vissa balansposter		
	2023-12-31	2022-12-31
Balanserad kapitalförändring	2 985	4 372
Oförbrukade erhållna bidrag	13 880	13 571
Förbrukade, ännu ej erhållna bidrag	-1 866	-1 014
SUMMA UTGÅENDE MEDEL	14 999	16 929
<i>Korrigerat för saknat anslag 1 695</i>	<i>16 694</i>	

* Universitet har korrigerat med ytterligare 1695 tkr efter beslut och rekvisering som inte var gjord vid årsskiftet
 - se bokslutskommentarer på nästa sida.

Bokslutskommentarer

CKS periodiserade resultat för 2023 är ett underskott om -1 379 tkr, vilket är 622 tkr lägre än det budgeterade. Det saknades vid årsskiftet en inbetalning av anslag om 1 695 tkr från Linköpings universitet. Beslut är taget och anslaget erhålls 2024 vilket gör att det korrigerade resultatet är 316 tkr vilket är 1 073 tkr högre än det budgeterade.

Det förbättrade korrigerade resultatet mot budget beror främst på lägre personal- och driftskostnader. CKS myndighetskapital uppgick vid årets slut till 2 687 tkr korrigerat för ej erhållet anslag 4 382 (4 372), oförbrukade erhållna bidrag till 13 880 tkr (13 571) och förbrukade, ännu ej erhållna bidrag till -1 866 tkr (-1 014). Posten för ännu ej erhållna medel är högre än tidigare år vilket beror på att en del av de nya beviljade bidragen från externa forskningsfinansiärer rekvideras först när det finns upparbetade kostnader. I övrigt är de balanserade medlen i nivå med tidigare år.

Årets resultat

Inom ramen för samverkansavtalen har CKS rekviderat 8 987 tkr (8 889) från medlemskommunerna och 2 200 tkr (2 200) från Region Östergötland. Universitetets anslag uppgår till 4 382 tkr (4 187). Vilket är i nivå med det budgeterade. Totalt genererar samverkansavtalen 15 569 tkr. Av detta har 1 998 tkr avsatts till CKS Forskningsstöd enligt styrelsebeslut.

Till CKS intäkter kommer även de projektmedel som forskarna vid CKS sökt i konkurrens och fått av forskningsråd och andra forskningsfinansiärer som uppgår till 6 226 tkr. Bokförda bidragsintäkter är lägre än beräknat då lägre kostnader än budgeterat påverkar andelen intäkter av bidrag. Avgiftsintäkterna är 915 tkr högre än budgeterat. Detta beror på att CKS har fakturerat internt för undervisning i högre

grad, det vill säga att CKS personal arbetat med undervisning på andra avdelningar på Linköpings universitet samt att nya uppdrag tillkommit under året.

Personalkostnaden är 876 tkr lägre än budgeterat vilket beror på att medarbetare haft högre andel undervisning och uppdrag inom LiU samt att budgeterad kostnad för rekrytering är lägre. Personalkostnaden är totalt sett högre än tidigare år då CKS utökat personalstyrkan 2023. Lokalkostnaden är högre då bokade lokaler blivit dyrare. Övriga driftskostnader är 595 tkr lägre än budget vilket till stor del är en följd av minskade personalkostnader samt att vissa inköp uteblivit inom de externfinansierade projekten. CKS Forskningsstöd har ny omgång projekt som beviljats medel vilket medför att de oförbrukade bidragen för detta minskar till 27 tkr (2 684).

Upparbetat kapital och oförbrukade medel

De oförbrukade erhållna bidragen uppgick till 13 880 tkr. De oförbrukade medlen fördelar sig med 9 493 tkr inom samverkansavtalet och 4 387 tkr inom externa projekt. En skillnad mot tidigare är att de minskar inom Samverkan (-1 800) och ökar inom den externa forskningen (2 109). Inom Samverkan beror detta främst på utbetalning av medel till fo-stöd samt nyrekrytering av personal. Inom den externa forskningen beror det på nya beviljade medel där kostnader planeras för kommande år.

Årets korrigerade resultat är +316 tkr och CKS myndighetskapital uppgick vid årets slut till 4 382 tkr. Posten "Förbrukade, ännu ej erhållna bidrag" -1 844 tkr är högre än tidigare år, till följd av att CKS erhållit en högre andel medel som rekvideras först vid redovisade upparbetade kostnader. CKS har totalt (korrigerat) utgående medel om 16 694 tkr vilket är en minskning med 235 tkr.

CKS ORGANISATION OCH MEDARBETARE

CKS är en centrumbildning vid Linköpings universitet och har funnits sedan 1997. Organisatoriskt är CKS placerat vid Institutionen för kultur och samhälle, IKOS. CKS har en styrelse med ledamöter från kommunerna och universitetet.

Under 2023 har CKS ledningsstruktur reformerats. Sedan 1 september består den av tre olika roller. Avdelningschef som leder och ansvarar för personal,

budget och den dagliga verksamheten, Föreståndare ansvarar för kontakten med samverkanskommunerna, styrelsen och den samverkan som sker inom ramen för CKS. Vetenskaplig ledare ansvarar för att den forskning som bedrivs vid CKS följer den inriktning som formulerats samt håller god vetenskaplig kvalitet.

Foto: Marie-Louise Elébring

Foto: Karin Midner

Foto: Karin Midner

Under året fick CKS en ny ledningsstruktur som består av Sofia Nordmark, avdelningschef, Brita Hermelin, föreståndare och Gissur Ó Erlingsson, vetenskaplig ledare.

MEDARBETARE VID CKS

Här presenteras de medarbetare som varit anställda vid CKS under året. 2023 har framför allt varit ett år när vi har rekryterat och välkomnat flera nya forskare som bidragit med nya perspektiv, studier och forskningsfrågor till CKS; Åsa Svenfelt (docent, univer-

sitetslektor), Maria Jansson (forskningsassistent), Maria Persdotter (universitetslektor), Amelia Olsson (postdoktor), Christopher Olsson (postdoktor) och Simon Davidsson (postdoktor).

Ledning och administrativ personal

SARA GUSTAFSSON

Professor och föreståndare för CKS t.o.m 1 september 2023. Forskar om kommuners roll för hållbar utveckling med särskilt fokus på implementering av Agenda 2030 och hur kommuner genom samverkan med andra aktörer kan växla upp hållbarhetsarbete. Bedriver undervisning vid avdelningen för Industriell miljöteknik på LiU:s civilingenjörsutbildningar.

BRITA HERMELIN

Professor och från och med 1 september 2023 föreståndare vid CKS. Har under 2023 bedrivit forskning inom fältet Lokal utveckling och samhällsplanering och undervisning inom masterutbildning i Samhällsplanering vid Tema.

Inom samverkansuppdraget har en rad presentationer genomförts, exempelvis för nätverk med kommunala tjänstepersoner inom området för näringslivsarbete. Inom föreståndarskapet har Brita dialoger med CKS samverkanspartners där framför allt kommunerna i Östergötland och region Östergötland är i centrum.

GISSUR Ó ERLINGSSON

Professor i statsvetenskap med inriktning mot kommunstrategiska frågor, och fr.o.m. 1 januari 2023 CKS vetenskapliga ledare. Bedriver forskning om bland annat korruption, kommunal självstyrelse och geografisk samhällspolarisering.

Leder forskningsprojekt om geografisk samhällspolarisering (Länsförsäkringar 2021–2024) och mellankommunal samverkan (Formas 2021–2024). Undervisar vid statsvetenskapliga institutionen (LiU), gästlärare vid Universitetet i Bergen och föreläser på en rad uppdragsutbildningar. Genomfört en rad föreläsningar i CKS nätverk, ledarskapsutbildning och CKS samverkanskommuner. Ledamot i ESO:s styrelse liksom SNS förtroenderåd.

SOFIA NORDMARK

Sedan 1 september avdelningschef för CKS. Ansvarar för verksamhet, personal och budget.

Jobbar med CKS ledarskapsprogram Ledarskap i kommuner som riktar sig till högre kommunala chefer. Är universitetslektor i sociologi och undervisar främst på socionomprogrammet och forskar om organisering av insatser mot social exkludering i skärningspunkten mellan social-, utbildnings- och migrationspolitik.

MARIE-LOUISE ELEBRING

Kommunikatör på CKS. Arbetar med både strategiska och operativa arbetsuppgifter: sköter CKS webbplats, skriver och bearbetar texter, fotograferar, ansvarar för sociala medier, tryckt material och formgivning. Fungerar som bollplank i kommunikation för CKS ledning och medarbetare, bistår i mediakontakter, arbetar med populärvetenskapliga aktiviteter och annan utåtriktad kommunikation. Sekreterare i CKS styrelse.

CHRISTINE ERLANDSSON

Administrativ samordnare på CKS och hanterar löpande ekonomi, fakturering, avtal, styrelsearbete, distribution av informationsmaterial, administration av konferenser, nätverksträffar och seminarier, CKS uppsatstävling, beställningar av böcker och rapporter med mera. Upprätt- håller relationer med kommunerna genom att vara kontaktperson, svara på frågor och sprida information om CKS.

Forskare

ALBIN ALGOTSON

Biträdande universitetslektor i statsvetenskap. Forskar om hur politik inom tvärsektoriella frågor, styrs och organiseras. Under 2023 knuten till CKS i ett forskningsprojekt med särskilt fokus på folkhälsofrågor i kommuner.

SIMON DAVIDSSON

Postdoktor på CKS och disputerad i statsvetenskap. Forskar dels om kopplingar mellan lokalt serviceutbud, väljarbeteende och välfärdsstatens förändring i dagens Sverige, dels om den lokalt betingade historiska framväxten av partipolitiska konflikter i Sverige före demokratis genombrott.

DAVID EKHOLM

Universitetslektor och docent i socialt arbete. Har under 2023 forskat om: 1) Styrning och ledning av fritidsaktiviteter för unga i sammanhang präglade av segregation och ojämlikhet, med fokus på samverkan i lokalsamhället; 2) Styrning av folkhälsopolitik i samverkan mellan aktörer inom den offentliga sektorn och med aktörer i civilsamhället; och 3) Kommunal kulturpolitik och hur den på olika sätt formas efter socialpolitiska villkor och ambitioner på lokal nivå.

MARIA JANSSON

Forskningsassistent. Forskning i projekt om alternativa mått på välbefinnande och välmående i kommuner och regioner.

ROBERT JONSSON

Universitetslektor i företagsekonomi med placering vid CKS. Forskar om strategisk tillgångsförvaltning (organisering och styrning av underhåll och investering) i en kommunal kontext och organisering och styrning av kommuner.

Medlem i ledningsgruppen för forskningsprogrammet Inframaint. Arbetar med utbildningen "Ledarskap i kommuner" samt nätverket för kommundirektörer. Undervisar vid flera olika utbildningar på LiU.

MARTIN KLINTHÄLL

Universitetslektor i företagsekonomi, docent i ekonomisk historia. Forskningen rör sig kring migration, integration, arbetsmarknad och företagande ur ett demografiskt perspektiv. Medlem i redaktionsrådet för Socialvetenskaplig tidskrift och IKOS grundutbildningsråd. Bemanningsansvarig på avdelningen Kultur, samhälle, form och media (KSFM), samt undervisar på flera olika utbildningar på LiU.

AMELIA OLSSON

Postdoktor vid CKS och disputerad i företagsekonomi. Forskar om socialt entreprenörskap, civilsamhället, sociala rörelser och integration. Särskild fokus på konstruktionen av det lokala civilsamhället i relation till integration i en kontext med ökade restriktioner kring och motstånd mot migration.

CHRISTOPHER OLSSON

Postdoktor i kulturgeografi. Forskar om kommunala visioner, strategier och praktiker kopplat till cirkulär ekonomi och avfallsförebyggande arbete. Ett ytterligare forskningsintresse är kommunal fysisk planering och kommunal arkitekturpolicy, då främst spänningen mellan form och innehåll, vision och resultat.

MARIA PERSDOTTER

Universitetslektor i socialt arbete med inriktning mot social hållbarhet samt styrning och ledning av välfärd. Är sedan september 2023 anställd på CKS och Avdelningen för socialt arbete. Forskar om kommunal politik i frågor som rör migration, integration och bostäder.

Har under 2023 arbetat i ett Forte-finansierat projekt om irregulariserade migranternas rätt till ekonomiskt bistånd och påbörjat ett CKS-finansierat projekt om social dumping av bostadsbehövande hushåll mellan svenska kommuner.

BO PERSSON

Biträdande professor i statsvetenskap. Arbetade under 2023 deltid på CKS med forskning inom områdena Lokal utveckling och samhällsplanering samt Lokal politik och demokrati. Forskar främst om regional utveckling, mellankommunal samverkan, styrning och organisering av yrkesutbildning samt kunskapspolitik. Arbetar inom projektet "Mellankommunal samverkan – ett ändamålsenligt svar på kommunsektorns utmaningar?" finansierat av forskningsrådet Formas.

ÅSA SVENFELT

Lektor i samhällsplanering och docent i hållbar utveckling med inriktning på framtidsstudier. Är även anställd på KTH för bl.a. handledning av doktorander. Forskar om långsiktig planering för hållbara och rättvisa framtider. Forskningen har fokus på scenarier, visioner och hållbar konsumtion. Är med i styrgruppen för Mistra Sustainable Consumption och projektleder tre projekt. Är medlem av Formas rådgivande grupp till nationella kommittén för livsmedelsforskning.

JOSEFINA SYSSNER

Professor i kulturgeografi och verksam vid Centrum för kommunstrategiska studier. Forskar om lokal politik, planering och utveckling i kommuner med långa avstånd, vikande befolkningsunderlag, och andra geografiska lägesnackdelar. Ledamot i styrelsen för Sparbanksstiftelsen Alfa och i Kommuninvests forskningsberedning.

SUSANNE WALLMAN LUNDÅSEN

Biträdande professor i statsvetenskap och forskar inom fältet Lokal politik och demokrati, framför allt om civilsamhället, politiskt deltagande, social tillit och samhällspolarisering. Sedan 2023 har hon även ett projekt som rör socialt hållbart boende i fältet Lokal utveckling och samhällsplanering. Har under 2023 varit medarrangör av CKS externa seminarier.

JOHAN WÄNSTRÖM

Universitetslektor och forskar inom alla tre fälten på CKS men generellt med en statsvetenskaplig inriktning. Har under 2023 främst arbetat med forskning om samverkan mellan ledande kommunala och regionala företrädare i det regionala utvecklingsarbetet samt lokal medias roll i den lokala demokratin. Arbetar med nätverken för kommunstyrelseordföranden samt kommundirektörer. Undervisar i statsvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap samt på samhällsplaneringsprogrammet.

RICHARD ÖHRVALL

Biträdande universitetslektor och forskar inom fältet Lokal politik och demokrati, framför allt om politiskt deltagande, social tillit och samhällspolarisering. Har under 2023 undervisat inom socionombildningen och masterprogrammet i computational social science. Föreläser både inom och utanför akademien.

Doktorander

EMANUEL WITTBERG

Disputerade i mars 2023 med en avhandling om korruption i mogna välfärdsstater. Verksam vid IAS och knuten till CKS och projektet om geografisk polarisering. Undervisar bland annat i statistik vid den statsvetenskapliga avdelningen.

KATARINA SANDBERG

Doktorand, antagen till forskarutbildningen i statsvetenskap sedan september 2021. Forskar om effekterna av mellankommunal samverkan. Undervisar i statsvetenskap.

Övriga medarbetare

LISELOTTE BOSTRÖM

Ekonom på IKOS, har ansvarat för ekonomi, avtal och stöd vid ansökan och upphandlingar inom CKS.

Praktikanter

CARLA KHAYAT

Masterprogramstudent i strategisk stads- och regionplanering vid LiU som under hösten 2023 gjort praktik på CKS inom projektet "Analys av matinitiativ som drivkraft för lokal och hållbar utveckling i tre europeiska regioner med en fördjupad studie av Mjölbyfallet".

LISA NARVEBY

Masterstudent i statsvetenskap som gjort praktik på CKS under höstterminen 2023. Har arbetat inom ett projekt som kvantitativt kartlagt och jämfört kommuners tillväxt inom län.

LUDWIG STRÖM

Läser mastersprogrammet i statsvetenskap med inriktning mot offentlig förvaltning på LiU och har under hösten 2023 varit praktikant på CKS och skrivit om oppositionens roll och förutsättningar i den lokala demokratin

STYRELSE 2023

CKS sittande styrelse är vald för perioden 2021–2023. Under 2023 bestod styrelsen av följande ledamöter:

Företrädare för kommunerna i Östergötland

LEDAMÖTER

Anders Hedeberg, ordförande, Vadstena
Niklas Borg, Linköping
Ulrika Jeansson, Finspång
Anna Nilsson, Valdemarsvik
Cecilia V Burenby, Mjölby

SUPPLEANTER

Alexander Florman, Söderköping
Annicki Oscarsson, Ödeshög
Claes Sjökvist, Boxholm
Per Ziljat, Norrköping

Företrädare för Linköpings universitet

LEDAMÖTER

Ulf Melin, vice ordförande, filosofiska fakulteten
Per-Olof Brehmer, IEI
Håkan Löfgren, Utbildningsvetenskap
Harald Rohrer, Tema Teknik och Social förändring
Lars Jämterud, IKOS (adjungerad)
Kaisa Karro Regionen (adjungerad)

SUPPLEANTER

Ali Ahmed, IEI
Dzamilia Bienkowska, IEI
Marie Jansson, ISV
Elin Palm, IKOS

Emanuel Wittberg spikar sin doktorsavhandling i Studenthuset på Campus Valla. Han disputerade den 10 mars med avhandlingen "Corruption risks in a mature democracy Mechanisms of social advantage and danger zones for corruption".

LÄS ALLA VÅRA PUBLIKATIONER I DIVA

<https://liu.diva-portal.org/>

SE CKS JUBILEUMSFILM

<https://vimeo.com/684688432>

LÄS CKS NYHETSBREV

liu.se/artikel/cks-nyhetsbrev

FÖLJ CKS PÅ LINKEDIN

[linkedin.com/showcase/86619236](https://www.linkedin.com/showcase/86619236)

FÖLJ CKS PÅ FACEBOOK

[facebook.com/groups/128767747289065](https://www.facebook.com/groups/128767747289065)

